

ΕΝΑ

Ινστιτούτο
Εναλλακτικών
Πολιτικών

Κοινωνική Πολιτική και Κοινωνικοί Δείκτες 2015-2019

ΕΝΑ

Ινστιτούτο
Εναλλακτικών
Πολιτικών

Κοινωνική Πολιτική και Κοινωνικοί Δείκτες 2015-2019

Ομάδα Κοινωνικών Αναλύσεων ΕΝΑ¹

Νοέμβριος 2020

¹Υπεύθυνη Έκδοσης: Ειρήνη-Ακριβή Νταή, MSc Διεθνής Χρηματοδοτική – Ομάδα Κοινωνικών Αναλύσεων ΕΝΑ: Βουδούρης Γιώργος, Οικονομολόγος | Ζαβογιάννη Ηρώ, Πολιτική Επιστήμονας | Θεοδωρουλάκης Μενέλαος, Δρ. Κοινωνικής Πολιτικής Παντείου Πανεπιστημίου | Κορφιάτης Πάνος, πρ. Ειδικός Γραμματέας ΣΕΠΕ | Νταής Στέργιος, Βιοφυσικός | Σελίμης Αλέξανδρος, Δρ. Φυσικής Πανεπιστημίου Κρήτης | Σωτηρόπουλος Άγγελος, Δρ. Χημικής Μηχανικής, Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο

ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ

Το Ινστιτούτο Εναλλακτικών Πολιτικών ΕΝΑ, το Μάιο 2019 εγκαινίασε την έκδοση του ετήσιου *Δελτίου Κοινωνικών Εξελίξεων*, στο οποίο καταγράφονται οι πιο πρόσφατες κοινωνικές εξελίξεις και το κοινωνικό αποτύπωμα πολιτικών σε μια σειρά τομέων στην Ελλάδα. Στο πλαίσιο των εργασιών της *Ομάδας Κοινωνικών Εξελίξεων* και σε συνέχεια του *Δελτίου Κοινωνικών Εξελίξεων #2* (Απρίλιος 2020), το ΕΝΑ δημοσιεύει το Κείμενο Εργασίας «Κοινωνική Πολιτική και Κοινωνικοί Δείκτες 2015-2019». Αφορμή για την έκδοση αυτή υπήρξε η δημοσίευση των στοιχείων της Έρευνας της ΕΛΣΤΑΤ για το Εισόδημα και τις Συνθήκες Διαβίωσης των Νοικοκυριών (SILC) έτους 2019 (περίοδος αναφοράς εισοδήματος το έτος 2018).

Με τη δημοσίευση και των στοιχείων αυτών διαμορφώνεται για πρώτη φορά μια ολοκληρωμένη εικόνα για την εξέλιξη των κοινωνικών δεικτών στην Ελλάδα στα χρόνια της κρίσης, που επιτρέπει και την εξαγωγή έγκυρων συμπερασμάτων για το αποτύπωμα πολιτικών στα επίπεδα ανισοτήτων, φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού.

Λαμβάνοντας, λοιπόν, υπόψη τα συνολικά στοιχεία της περιόδου αυτής και τους οικονομικούς και κοινωνικούς δείκτες των προηγούμενων ετών², διαπιστώνεται ότι μετά την κορύφωση της επιδείνωσης όλων των κοινωνικών δεικτών στο διάστημα της περιόδου 2012-2014, όταν και σημειώθηκαν ιστορικά υψηλά σε μια σειρά από τομείς (ανεργία, ανισότητες, φτώχεια και κοινωνικός αποκλεισμός), από το 2015 και μετά καταγράφεται μία συστηματική αποκλιμάκωση των δυσμενών μεγεθών και βελτίωση των σχετικών δεικτών, με αποτέλεσμα το 2019 να παρατηρείται επιστροφή πολλών δεικτών στα προ κρίσης επίπεδα.

Ειδικότερα:

- Το ποσοστό των ανθρώπων σε κίνδυνο φτώχειας και αποκλεισμού μειώθηκε από 35,7% το 2015 σε 30,0% το 2019 (ιστορικό υψηλό το 36,0% το 2014).
- Το ποσοστό του πληθυσμού που βρέθηκε σε κίνδυνο φτώχειας πριν από όλες τις κοινωνικές μεταβιβάσεις μειώθηκε από 52,9% το 2015 σε 48,4% το 2019 (ιστορικό υψηλό το 53,4% το 2013)

² Ινστιτούτο Εναλλακτικών Πολιτικών ΕΝΑ, *Δελτίο Κοινωνικών Εξελίξεων #2*, Απρίλιος 2020.

³ Στις κοινωνικές μεταβιβάσεις συμπεριλαμβάνονται τα κοινωνικά επιδόματα και οι συντάξεις στο συνολικό διαθέσιμο εισόδημα των νοικοκυριών.

- Το ποσοστό του πληθυσμού που βρέθηκε σε κίνδυνο φτώχειας πριν από τις κοινωνικές μεταβιβάσεις (συμπεριλαμβανομένων μόνο των συντάξεων κι όχι των κοινωνικών επιδομάτων) μειώθηκε από 25,5% το 2015 σε 23,2% το 2019 (ιστορικό υψηλό 28,0% το 2013), ενώ συμπεριλαμβανομένων των συντάξεων και των κοινωνικών επιδομάτων εμφάνισε σημαντική υποχώρηση το διάστημα 2015-2019 και διαμορφώθηκε από 21,4% το 2015 σε 17,9% το 2019 (ιστορικό υψηλό το 23,1% το 2012-13).
- Αντίστοιχα, και ο ευρέως χρησιμοποιούμενος δείκτης άνισης κατανομής εισοδήματος (συντελεστής Gini⁴) αφού άγγιξε το υψηλότερο επίπεδο το 2014 (34,5%), άρχισε να υποχωρεί για πρώτη φορά το 2015 (34,2%) και το 2019 κατέγραψε το χαμηλότερο ποσοστό από την έναρξη της κρίσης (31,0%). Συγκεκριμένα το διάστημα 2015-2019 μειώθηκε κατά 3,2 ποσοστιαίες μονάδες, συγκλίνοντας έτσι με την τιμή του δείκτη για το 2019 στην Ευρωπαϊκή Ένωση (30,2%). Παράλληλα είναι ιδιαίτερα ενδιαφέρον ότι το 2019 ο δείκτης Gini εμφανίζεται στη χαμηλότερη τιμή από το 1995 (που είναι η παλαιότερη χρονολογία βάσης δεδομένων της Eurostat), μειωμένος κατά 6 ποσοστιαίες μονάδες από τότε (37%).

Τα δεδομένα αυτά αποτυπώνουν μία σταθερή τάση βελτίωσης των δεικτών μέτρησης της ανισότητας, της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού για την περίοδο 2015-2019.

Καθώς στην Ελλάδα η συζήτηση για το ενδεδωμένο μείγμα πολιτικής και το αποτύπωμα του στην οικονομία και την κοινωνία απασχολούσε ιδιαίτερα το δημόσιο διάλογο προς της πανδημίας, αλλά και ιδιαίτερα στη συγκυρία αυτή, με τις συνθήκες που η υγειονομική κρίση διαμορφώνει, το παράδειγμα της περιόδου 2015-2019 αποκτά μία πρόσθετη αξία έρευνας και μελέτης. Κι αυτό γιατί, εκ του αποτελέσματος, φαίνεται ότι ακόμη κι εν μέσω αυστηρών δημοσιονομικών κι άλλων περιορισμών κατέστη εφικτή, μέσω συγκεκριμένων προοδευτικών δημόσιων πολιτικών, η αξιοσημείωτη βελτίωση μιας σειράς κρίσιμων κοινωνικών μεγεθών⁵.

⁴ Ο συντελεστής Gini ορίζεται ως ο λόγος των αθροιστικών μεριδίων του πληθυσμού, κατανεμημένων ανάλογα με το ύψος του εισοδήματος, προς το αθροιστικό μερίδιο του συνολικού εισοδήματος όλου του πληθυσμού. Η τιμή του κυμαίνεται μεταξύ 0 (πλήρης εισοδηματική ισότητα) και 1 (πλήρης εισοδηματική ανισότητα).

⁵ Για την παράλληλη βελτίωση των οικονομικών μεγεθών βλ. ενδεικτικά Ινστιτούτο Εναλλακτικών Πολιτικών ΕΝΑ, *Δελτίο Οικονομικών Εξελίξεων #10, Μάρτιος – Μάιος 2019*

Ήταν κρίσιμο, λοιπόν, προ πανδημίας και γίνεται ακόμη πιο επιτακτικό εν μέσω αυτής και με το βλέμμα στην επόμενη ημέρα, η μείωση της φτώχειας και των ανισοτήτων να εξακολουθήσει να συνιστά προτεραιότητα στο πλαίσιο μια συνολικής στρατηγικής βιώσιμης και δίκαιης ανάπτυξης. Η επιλογή πολιτικών που θα ανακόψουν ή και θα αντιστρέψουν τη δυναμική βελτίωσης των κοινωνικών δεικτών θα έχει πολλαπλές συνέπειες τόσο σε επίπεδο μακροπρόθεσμης οικονομικής βιωσιμότητας και ανθεκτικότητας όσο και σε επίπεδο κοινωνικής συνοχής.

Ομάδα Κοινωνικών Αναλύσεων ΕΝΑ

ι. Ανισότητες, φτώχεια και κοινωνικός αποκλεισμός σε παγκόσμιο και ευρωπαϊκό επίπεδο

Οι ανισότητες, έπειτα από τέσσερις σχεδόν δεκαετίες κυριαρχίας νεοφιλελεύθερων πολιτικών, έχουν λάβει εκρηκτικές διαστάσεις σε παγκόσμιο επίπεδο. Σύμφωνα με την έκθεση της Παγκόσμιας Βάσης Δεδομένων για την Ανισότητα⁶, το πλουσιότερο 1% του πληθυσμού συγκεντρώνει το 20% του παγκόσμιου εισοδήματος, ενώ το φτωχότερο 50% περιορίζεται μόλις στο 9%. Ο συσσωρευμένος πλούτος που κατέχει το 1% του πληθυσμού συνεχώς αυξάνεται, έχοντας ανέλθει στο 33% του παγκόσμιου πλούτου, ενώ το φτωχότερο 75% του παγκόσμιου πληθυσμού κατέχει μόλις το 10%.

Η πανδημική κρίση που βρίσκεται σε εξέλιξη φαίνεται να επιτείνει τις προϋπάρχουσες τάσεις και δυναμικές διεθνώς⁷. Από το 2017 έως το 2020, ο αριθμός δισεκατομμυριούχων στον κόσμο αυξήθηκε από 2.158 σε 2.189 άτομα και η αξία της περιουσίας τους ανήλθε από 8,9 στο νέο ιστορικό υψηλό των 10,2 τρισεκατομμυρίων δολαρίων (Ιούλιος 2020). Αξίζει να σημειωθεί ότι οι μεγαλύτερες αυξήσεις σημειώθηκαν στους δισεκατομμυριούχους που δραστηριοποιούνται στους τομείς της τεχνολογίας (+42,5% από το 2018) και της υγείας (+50,3%).

Παράλληλα, η πανδημία ενδέχεται να προσθέσει από 88 ως 115 εκατομμύρια ανθρώπους το 2020 και συνολικά 150 εκατομμύρια έως το 2021 στον πληθυσμό που βιώνει συνθήκες ακραίας φτώχειας⁸, από χώρες κυρίως μεσαίου και χαμηλού εισοδήματος⁹. Η τάση αυτή ανακόπτει βίαια μια περίοδο 25 περίπου ετών κατά την οποία ο πληθυσμός αυτός υποχωρούσε σε παγκόσμιο επίπεδο. Το νέο κύμα ακραίας φτώχειας αγγίζει πλέον άτομα που κατοικούν σε αστικό περιβάλλον, με υψηλότερο εκπαιδευτικό επίπεδο, που εργάζονται σε υπηρεσίες και μεταποίηση και που διαμένουν σε χώρες ενδιάμεσου εισοδήματος. Αυτή η αύξηση προβλέπεται να οδηγήσει σε νέα μεταναστευτικά και προσφυγικά ρεύματα, συνυπολογίζοντας και τις συνέπειες της κλιματικής αλλαγής.

⁶ [World Inequality Report 2018](#)

⁷ [CNN Business- Billionaires have never been richer despite the pandemic](#)

⁸ Ο όρος «ακραία φτώχεια» εισήχθη από τον ΟΗΕ το 1995 και σύμφωνα με τον επίσημο ορισμό που δόθηκε αφορά στη σοβαρή στέρηση ικανοποίησης βασικών ανθρώπινων αναγκών, συμπεριλαμβανομένων της τροφής, του καθαρού πόσιμου νερού, των κατάλληλων εγκαταστάσεων υγιεινής, της σοβαρής έλλειψης υγειονομικών υπηρεσιών, εκπαίδευσης, ενημέρωσης και κατάλληλης στέγης. Το 2018 η «ακραία φτώχεια» προσδιορίστηκε πως αφορά ανθρώπους που ζουν με εισόδημα χαμηλότερο του 1,90 δολάρια την ημέρα.

⁹ [COVID-19 to Add as Many as 150 Million Extreme Poor by 2021](#)

Το 2019, το 21,1% του πληθυσμού στην Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ-27), που ισοδυναμεί με 92,4 εκατ. άτομα, διέτρεχε κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού, ποσοστό ελαφρώς χαμηλότερο από αυτό του 2018 (21,6%). Επιπλέον, σε επτά κράτη-μέλη πάνω από το ένα τέταρτο του πληθυσμού κινδυνεύει από φτώχεια ή κοινωνικό αποκλεισμό: στη Βουλγαρία (32,5%), στη Ρουμανία (31,2%), στην Ελλάδα (30,0%), στην Ιταλία και τη Λετονία (27,3%), στη Λιθουανία (26,3%) και την Ισπανία (25,3%). Παράλληλα, το 16,8% του πληθυσμού στην Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ-27), που ισοδυναμεί με 72,4 εκατ. άτομα, διατρέχει κίνδυνο φτώχειας μετά τις κοινωνικές μεταβιβάσεις¹⁰.

Αυτά τα δεδομένα σχετικά με τη φτώχεια και τον κοινωνικό αποκλεισμό για το 2019 θα αποτελέσουν και το σημείο αναφοράς για την ανάλυση του οικονομικού και κοινωνικού αντίκτυπου της πανδημίας το 2020.

ii. Εισόδημα και Συνθήκες Διαβίωσης των Νοικοκυριών στην Ελλάδα το 2019

Εξέλιξη δεικτών φτώχειας στην Ελλάδα

Οι δείκτες που δείχνουν το ποσοστό των ανθρώπων που βρίσκονται σε κίνδυνο φτώχειας και αποκλεισμού, καθώς και σε κίνδυνο φτώχειας μετά τις κοινωνικές μεταβιβάσεις και είναι οι δείκτες που αποτυπώνουν την ένταση των κοινωνικών ανισοτήτων. Σε ό,τι αφορά την Ελλάδα, οι δείκτες αυτοί εμφανίζουν σημαντική υποχώρηση το διάστημα 2015-2019, σύμφωνα με τα πλέον πρόσφατα δημοσιευμένα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ (Έρευνα για το Εισόδημα και τις Συνθήκες Διαβίωσης των Νοικοκυριών για το έτος 2019)¹¹.

Κίνδυνος φτώχειας πριν από τις κοινωνικές μεταβιβάσεις

Το ποσοστό του πληθυσμού που βρέθηκε σε κίνδυνο φτώχειας πριν από όλες τις κοινωνικές μεταβιβάσεις για το 2019, δηλαδή μη συμπεριλαμβανομένων των κοινωνικών επιδομάτων¹² και των συντάξεων¹³ στο συνολικό διαθέσιμο εισόδημα των νοικοκυριών, ανήλθε σε 48,4%. Συμπεριλαμβανομένων μόνο των συντάξεων και όχι των κοινωνικών επιδομάτων υπολογίστηκε σε 23,2%.

¹¹ Έρευνα Εισοδήματος και Συνθηκών Διαβίωσης των Νοικοκυριών: Έτος 2019

¹² Κοινωνικά επιδόματα είναι η κοινωνική βοήθεια (Κοινωνικό Μέρισμα, Κοινωνικό Εισόδημα Αλληλεγγύης, ΕΚΑΣ, επίδομα θέρμανσης, εισοδηματικές ενισχύσεις οικογενειών ορεινών και μειονεκτικών περιοχών, καθώς και οικογενειών με χαμηλά εισοδήματα και τέκνα υποχρεωτικής εκπαίδευσης, παροχές παλιννοστούντων, προσφύγων, αποφυλακισμένων, τοξικομανών, επίδομα μακροχρόνια ανέργων ηλικίας 20-66 ετών, βοηθήματα για αντιμετώπιση πρώτων αναγκών ατόμων πληγέντων από σεισμό, πλημμύρα κλπ.), τα οικογενειακά επιδόματα, τα επιδόματα/βοηθήματα ανεργίας, τα επιδόματα/βοηθήματα ασθενείας, τα επιδόματα/βοηθήματα αναπηρίας- ανικανότητας και οι εκπαιδευτικές παροχές.

¹³ Ως συντάξεις θεωρούνται οι συντάξεις γήρατος.

Ο κίνδυνος φτώχειας πριν από όλες τις κοινωνικές μεταβιβάσεις (δηλαδή μη συμπεριλαμβανομένων των κοινωνικών επιδομάτων και των συντάξεων στο συνολικό διαθέσιμο εισόδημα) για άτομα ηλικίας 18-64 ετών εκτιμάται σε 38,8%. Όταν δεν συμπεριλαμβάνονται τα κοινωνικά επιδόματα, αλλά συμπεριλαμβάνονται οι συντάξεις εκτιμάται σε 23,2%. Όταν συνυπολογίζονται και οι συντάξεις το ποσοστό αυτό διαμορφώνεται σε 17,9%. Η καταβολή των κοινωνικών επιδομάτων μετά τη μεταρρύθμισή τους το 2018 μειώνουν σημαντικά τον κίνδυνο φτώχειας στον πληθυσμό κατά 5,3 ποσοστιαίες μονάδες ενώ το 2017 η καταβολή τους μείωνε τον κίνδυνο φτώχειας μόνο κατά μόλις 3,8 ποσοστιαίες μονάδες.

Το ποσοστό κινδύνου φτώχειας πριν από όλες τις κοινωνικές μεταβιβάσεις για άτομα ηλικίας 65 ετών και άνω εκτιμάται σε 85,6%, ενώ όταν δεν συμπεριλαμβάνονται τα κοινωνικά επιδόματα αλλά συμπεριλαμβάνονται οι συντάξεις εκτιμάται σε 14,5% το 2019 από 16,7% το 2015. Στο παραπάνω σημαντική επίδραση είχε το γεγονός ότι το διάμεσο εισόδημα από συντάξεις στις ηλικίες 65+ αυξήθηκε από 7.950€ το 2014 σε 8.587 ευρώ το 2019 καταδεικνύοντας τη βελτίωση στα σχετικά εισοδήματα μετά τη μεταρρύθμιση το 2016.

Όταν συμπεριλαμβάνονται και τα κοινωνικά επιδόματα, το ποσοστό αυτό διαμορφώνεται σε 12,9%.

Πίνακας 1: Κίνδυνος φτώχειας πριν από όλες τις κοινωνικές μεταβιβάσεις¹⁴
 (κατά ομάδες ηλικιών και φύλο)

Ηλικία	Φύλο	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Σύνολο	Σύνολο	44,9	49,8	53,4	52,2	52,9	52,9	50,8	50,0	48,4
	Άρρενες	43,1	47,6	50,8	50,6	51,1	51,0	48,7	47,9	46,2
	Θήλεις	46,7	52,0	56,0	53,8	54,6	54,6	52,8	52,0	50,5
18-64	Σύνολο	37,3	43,4	45,8	44,7	44,9	44,9	42,2	40,9	38,8
	Άρρενες	36,5	41,6	43,3	43,1	43,4	43,3	40,5	39,0	37,0
	Θήλεις	38,2	45,3	48,2	46,2	46,3	46,5	43,9	42,6	40,5
65+	Σύνολο	85,3	86,5	89,5	89,9	88,6	88,2	87,4	86,8	85,6
	Άρρενες	83,8	86,2	90,0	89,9	88,4	87,5	86,8	85,6	84,3
	Θήλεις	86,6	86,8	89,1	90,0	88,8	88,7	87,9	87,8	86,7
0-17	Σύνολο	29,0	32,1	39,7	35,3	38,7	38,2	36,0	36,3	35,0

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ (EU-SILC), 2020

¹⁴ Δεν περιλαμβάνονται στο διαθέσιμο εισόδημα τα κοινωνικά επιδόματα ούτε οι συντάξεις.

Πίνακας 2: Κίνδυνος φτώχειας πριν από τις κοινωνικές μεταβιβάσεις¹⁵ (κατά ομάδες ηλικιών και φύλο)

Ηλικία	Φύλο	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Σύνολο	Σύνολο	24,8	26,8	28,0	26,0	25,5	25,2	24,0	23,2	23,2
	Άρρενες	24,2	26,2	27,2	26,2	25,5	25,2	23,8	23,2	23,0
	Θήλεις	25,4	27,4	28,8	25,9	25,5	25,2	24,2	23,2	23,3
18-64	Σύνολο	23,0	27,8	28,8	27,5	26,4	26,6	25,3	24,2	24,2
	Άρρενες	23,1	27,5	28,2	27,6	26,9	26,6	25,3	24,1	24,1
	Θήλεις	23,0	28,0	29,5	27,4	25,9	26,5	25,3	24,3	24,3
65+	Σύνολο	28,9	21,1	19,2	17,2	16,7	14,7	14,7	13,7	14,5
	Άρρενες	25,8	18,7	16,8	14,9	13,8	12,5	12,8	12,1	12,5
	Θήλεις	31,5	23,0	21,1	19,1	18,9	16,5	16,2	15,0	16,2
0-17	Σύνολο	26,5	29,8	35,2	31,0	32,6	33,0	30,9	31,3	30,4

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ (EU-SILC), 2020

Κίνδυνος φτώχειας μετά τις κοινωνικές μεταβιβάσεις

Για τη διατήρηση της κοινωνικής συνοχής στα χρόνια της κρίσης στην Ελλάδα αναπτύχθηκε, ιδίως μετά το 2015, μια σειρά κρίσιμων παρεμβάσεων κοινωνικής πολιτικής, ιδιαίτερα στον κρίσιμο τομέα αντιμετώπισης των ευάλωτων κοινωνικών ομάδων. Κάποιες από αυτές είναι η δυνατότητα δωρεάν επανασύνδεσης και παροχής ηλεκτρικού ρεύματος¹⁶, η δυνατότητα ρύθμισης των ληξιπρόθεσμων οφειλών των ωφελούμενων, το επίδομα ενοικίου σε άτομα και νοικοκυριά που δεν είχαν τη δυνατότητα στέγασης σε ιδιόκτητο ακίνητο και επιδότηση σίτισης μέσω προπληρωμένης τραπεζικής κάρτας, η θέσπιση του Κοινωνικού Εισοδήματος Αλληλεγγύης (ΚΕΑ), η σταδιακή ενίσχυση των οικογενειακών επιδομάτων¹⁷. Το αποτέλεσμα των παραπάνω κοινωνικών παρεμβάσεων αποτυπώνεται έκτοτε στο ποσοστό του πληθυσμού σε κίνδυνο φτώχειας μετά τις κοινωνικές μεταβιβάσεις, καθώς παρατηρείται σημαντική αποκλιμάκωση των σχετικών δεικτών.

Το 2019 (περίοδος αναφοράς εισοδήματος 2018) το ποσοστό των ανθρώπων που βρίσκονταν σε κίνδυνο φτώχειας μετά τις κοινωνικές μεταβιβάσεις διαμορφώθηκε σε 17,9%, στο χαμηλότερο ποσοστό από την έναρξη της κρίσης και από το 1995 (που είναι η παλαιότερη χρονολογία βάσης δεδομένων της Eurostat), καταγράφοντας μείωση κατά 0,6 ποσοστιαίες μονάδες σε σύγκριση με το 2018 (περίοδος αναφοράς εισοδήματος 2017), 3,5 ποσοστιαίες μονάδες από το 2015 (περίοδος αναφοράς εισοδήματος 2014) και 5,2 ποσοστιαίες μονάδες από το 2012 (περίοδος αναφοράς εισοδήματος 2011) συγκλίνοντας, έτσι, με την τιμή του δείκτη για το 2019 στην ΕΕ-27 (16,8%).

¹⁵ Δεν περιλαμβάνονται στο διαθέσιμο εισόδημα τα κοινωνικά επιδόματα, αλλά περιλαμβάνονται οι συντάξεις.

¹⁶ Νόμος Αρ. 4320/2015: Ρυθμίσεις για τη λήψη άμεσων μέτρων για την αντιμετώπιση της ανθρωπιστικής κρίσης, την οργάνωση της Κυβέρνησης και των Κυβερνητικών οργάνων και λοιπές διατάξεις.

¹⁷ βλ. [Δελτίο Κοινωνικών Εξελίξεων ΕΝΑ 2020](#)

Ο δείκτης αυτός, που το έτος 2005 ανερχόταν σε 19,6% -το χαμηλότερο επίπεδο έως την εκδήλωση της οικονομικής κρίσης από το 1995 (που είναι η παλαιότερη χρονολογία βάσης δεδομένων της Eurostat)- σημείωσε αυξητική πορεία έως το έτος 2012, όταν άγγιξε το μέγιστο 23,1%, ενώ άρχισε να μειώνεται το 2014, φτάνοντας το 2018 για πρώτη φορά στο ιστορικό χαμηλό (18,5%).

Ο κίνδυνος φτώχειας για παιδιά 0-17 ετών (παιδική φτώχεια) το 2019 συνέχισε να καταγράφει μεγάλη πτωτική τάση κατά 1,6 ποσοστιαίες μονάδες από το 2018 (22,7%) στο 2019 (21,1%) 6 και κατά 1,8 ποσοστιαίες μονάδες από το 2017 (24,5%) στο 2018 (22,7%) αντίστοιχα, ύστερα από το υψηλότερο ποσοστό 28,8% που καταγράφηκε το 2013. Ο συγκεκριμένος κίνδυνος φτώχειας για το 2019 διαμορφώνεται σε επίπεδο πολύ μικρότερο ποσοστό και από τα προ κρίσης επίπεδα (ενδεικτικά αναφέρεται το ποσοστό των παιδιών 0-17 ετών που βρίσκονταν σε κίνδυνο φτώχειας μετά τις κοινωνικές μεταβιβάσεις το 2007: 22,1% και το 2008: 23,0%).

Το ποσοστό κινδύνου φτώχειας το 2019 είναι σχεδόν αντίστοιχο για τις γυναίκες (18,0%) σε σχέση με τους άνδρες (17,7%). Το 2014 ο δείκτης διαμορφώθηκε σε παρόμοια επίπεδα μεταξύ ανδρών (22,2%) και γυναικών (22,0%), όπως και το 2015 (21,5% για τους άνδρες και 21,2% για τις γυναίκες), ενώ κατά τα έτη 2016-2018, εμφανίζεται ίδιο μεταξύ ανδρών και γυναικών (21,2%, 20,2% και 18,5% αντίστοιχα).

Το ποσοστό κινδύνου φτώχειας για τους άνδρες σημείωσε μείωση κατά 0,8 ποσοστιαίες μονάδες το 2019 (17,7%) σε σχέση με το 2018 (18,5%), ενώ το ποσοστό των γυναικών μειώθηκε κατά 0,5 ποσοστιαίες μονάδες το 2019 (18%) σε σχέση με το 2018 (18,5%).

Ο κίνδυνος φτώχειας για άτομα ηλικίας άνω των 65 ετών εκτιμάται σε 13,4% για τις γυναίκες και σε 10,9% για τους άνδρες, σημειώνοντας απόκλιση 2,5 ποσοστιαίων μονάδων μεταξύ των δύο φύλων, απόκλιση μεγαλύτερη -μεταξύ των δύο φύλων- από όλες τις ηλικιακές ομάδες λόγω του χάσματος των φύλων στις συντάξεις (65+) που εκτιμάται σε 24.1%.

Πίνακας 3: Κίνδυνος φτώχειας μετά τις κοινωνικές μεταβιβάσεις (κατά ομάδες ηλικιών και φύλο)

Ηλικία	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Σύνολο	23,1	23,1	22,1	21,4	21,2	20,2	18,5	17,9
18 -64	23,8	24,1	23,5	22,5	22,7	21,7	19,8	18,9
65+	17,2	15,1	14,9	13,7	12,4	12,4	11,6	12,9
0-17	26,9	28,8	25,5	26,6	26,3	24,5	22,7	21,1

% Ομάδες ηλικιών	Σύνολο πληθυσμού	Γυναίκες	Άνδρες
Σύνολο	17,9	18,0	17,7
0-17	21,1	-	-
18-64	18,9	19,2	18,7
65+	12,2	13,4	10,9

Στο παραπάνω πλαίσιο, αξίζει να σημειωθεί ότι σε γενικές γραμμές οι εργαζόμενοι αντιμετωπίζουν αρκετά χαμηλότερο κίνδυνο φτώχειας σε σύγκριση με τους άνεργους, τους οικονομικά μη ενεργούς (νοικοκυρές κ.λπ.), τους μισθωτούς και τους μη μισθωτούς. Για τους εργαζόμενους το ποσοστό κινδύνου φτώχειας ανέρχεται σε 10,1%, σημειώνοντας μείωση κατά 0,8 ποσοστιαίες μονάδες σε σχέση με το έτος 2018 (10,9%), ύστερα από το υψηλότερο ποσοστό 15,1% το 2012, συγκλίνοντας συνεχώς περισσότερο με τα ποσοστά της ΕΕ-27 (9,0%).

Μεγάλη μείωση παρουσίασε και το ποσοστό κινδύνου φτώχειας για τις εργαζόμενες γυναίκες κατά 0,7 ποσοστιαίες μονάδες (από 8,7% το 2018 σε 8,1% το 2019), ενώ για τους εργαζόμενους άνδρες παρουσίασε μείωση κατά 0,8 ποσοστιαίες μονάδες (από 12,4% το 2018 σε 11,6% το 2019), παρουσιάζοντας μεγάλη διαφορά μεταξύ των δύο φύλων.

Για τους άνεργους ο κίνδυνος φτώχειας για το 2019 ανήλθε σε 44,9% από 43,3% το 2018 παρουσιάζοντας σημαντική διαφορά μεταξύ ανδρών και γυναικών (51,3% και 39,3% αντίστοιχα το 2019 και 49,1% και 37,9% αντίστοιχα το 2018). Το αντίστοιχο ποσοστό στην ΕΕ- 27 το 2019 ανήλθε σε 48,5% από 48,6% το 2018.

Πίνακας 4: Κίνδυνος φτώχειας μετά τις κοινωνικές μεταβιβάσεις, του πληθυσμού ηλικίας 18 ετών και άνω, κατά φύλο και κατάσταση απασχόλησης

Κατάσταση απασχόλησης	Φύλο	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Εργαζόμενοι	Σύνολο	11,9	15,1	13,0	13,2	13,4	14,0	12,8	10,9	10,1
	Άρρενες	13,2	16,5	13,3	15,4	15,1	15,2	14,9	12,4	11,6
	Θήλειες	10,1	13,2	12,6	10,1	10,9	12,2	9,8	8,7	8,1
Μη μισθωτοί	Σύνολο	22,6	28,3	20,3	22,6	23,5	25,6	23,6	20,4	18,4
	Άρρενες	22,7	29,5	19,8	25,2	25,8	27,5	26,9	22,6	19,9
	Θήλειες	22,5	25,9	21,3	17,4	19,2	22,1	17,7	16,3	15,4
Μισθωτοί	Σύνολο	7,2	8,7	9,2	8,5	8,2	8,4	7,8	6,8	6,6
	Άρρενες	8,2	8,9	9,3	9,5	8,8	8,4	8,6	7,3	7,1
	Θήλειες	5,9	8,5	9,2	7,2	7,6	8,4	6,9	6,1	5,8

Επίσης, μεγάλη διαφορά υπάρχει και ανάμεσα στο ποσοστό κινδύνου φτώχειας των εργαζομένων πλήρους και μερικής απασχόλησης. Ο κίνδυνος φτώχειας για τους εργαζομένους πλήρους απασχόλησης ανέρχεται σε 9,1% για το 2019, από 9,5% το 2018 και 11,6% το 2015, καταγράφοντας, δηλαδή, μείωση 2,5 ποσοστιαίων μονάδων το διάστημα 2015-2019, ύστερα από το υψηλότερο ποσοστό το 2012 (13,4%) από την έναρξη της κρίσης. Για τους εργαζόμενους μερικής απασχόλησης ανέρχεται στο αρκετά υψηλό 20,9% για το 2019 από 24,6% το 2018 και 28,2% το 2015, καταγράφοντας μείωση 7,3 ποσοστιαίων μονάδων το διάστημα 2015-2019, με υψηλότερο το 29,4% το 2010, από την έναρξη της κρίσης.

Πίνακας 5: Κίνδυνος φτώχειας εργαζομένων μετά τις κοινωνικές μεταβιβάσεις με διάκριση πλήρους και μερικής απασχόλησης

Μορφή απασχόλησης 2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	
Πλήρης	10,4	13,4	10,7	11,9	11,6	12,2	11,2	9,5	9,1
Μερική	21,4	27,3	27,0	27,9	28,2	30,3	27,5	24,6	20,9

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ (EU-SILC), 2020

Επίσης, αξίζει να σημειωθεί ότι όσο υψηλότερο είναι το επίπεδο εκπαίδευσης τόσο μικρότερο είναι το ποσοστό του κινδύνου φτώχειας. Για το έτος 2019 ο κίνδυνος φτώχειας εκτιμήθηκε για όσους έχουν ολοκληρώσει προσχολική, πρωτοβάθμια και το πρώτο στάδιο της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης σε 22,7% (με υψηλότερο 31,6% το 2013), για όσους έχουν ολοκληρώσει το δεύτερο στάδιο της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και μεταδευτεροβάθμιας εκπαίδευσης σε 18,0% (με υψηλότερο 22,6% το 2014), ενώ για όσους έχουν ολοκληρώσει το πρώτο και το δεύτερο στάδιο της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης σε 7,7% (με υψηλότερο 12,5% το 2012). Και σε αυτό το επίπεδο δηλαδή, της εξέλιξης του κινδύνου φτώχειας σε σχέση με το επίπεδο εκπαίδευσης, παρατηρείται μια αξιοσημείωτη αποκλιμάκωση μεταξύ 2015-2019, μετά την καταγραφή των υψηλότερων ποσοστών την περίοδο 2012-2014.

Τέλος, σε ό,τι αφορά την περιφερειακή διάσταση, πέντε Περιφέρειες (Αττική, Ιόνια Νησιά, Κρήτη, Νότιο Αιγαίο και Ήπειρος) καταγράφονται ποσοστά κινδύνου φτώχειας χαμηλότερα από αυτό της χώρας συνολικά, ενώ σε οκτώ Περιφέρειες (Θεσσαλία, Πελοπόννησος, Στερεά Ελλάδα, Κεντρική Μακεδονία, Βόρειο Αιγαίο, Δυτική Μακεδονία, Δυτική Ελλάδα και Ανατολική Μακεδονία και Θράκη) τα αντίστοιχα ποσοστά είναι υψηλότερα.

Κίνδυνος φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού¹⁸

Επίσης, μεγάλη διαφορά υπάρχει και ανάμεσα στο ποσοστό κινδύνου φτώχειας των εργαζομένων πλήρους και μερικής απασχόλησης. Ο κίνδυνος φτώχειας για τους εργαζομένους πλήρους απασχόλησης ανέρχεται σε 9,1% για το 2019, από 9,5% το 2018 και 11,6% το 2015, καταγράφοντας, δηλαδή, μείωση 2,5 ποσοστιαίων μονάδων το διάστημα 2015-2019, ύστερα από το υψηλότερο ποσοστό το 2012 (13,4%) από την έναρξη της κρίσης. Για τους εργαζόμενους μερικής απασχόλησης ανέρχεται στο αρκετά υψηλό 20,9% για το 2019 από 24,6% το 2018 και 28,2% το 2015, καταγράφοντας μείωση 7,3 ποσοστιαίων μονάδων το διάστημα 2015-2019, με υψηλότερο το 29,4% το 2010, από την έναρξη της κρίσης.

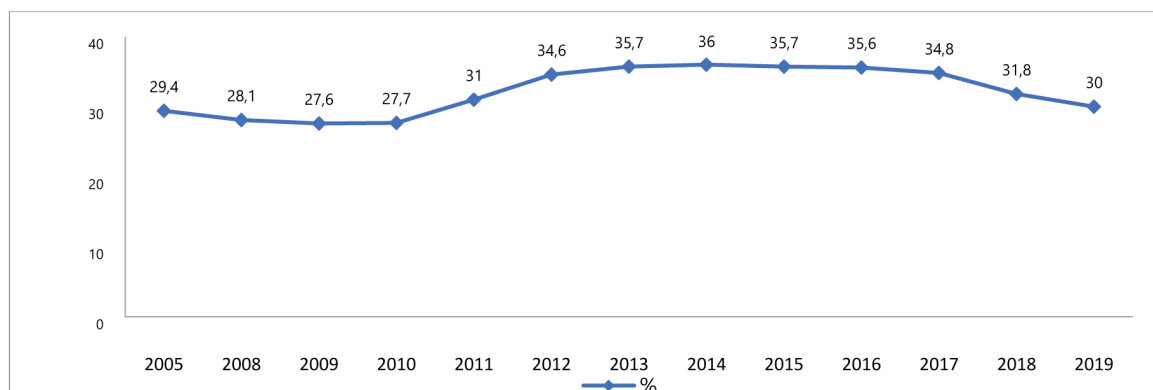
Το ποσοστό αυτό για την Ελλάδα, παρά τη μεγάλη μείωσή του από το 2013 έως το 2019, αποκλίνει από το αντίστοιχο ποσοστό της Ευρωπαϊκής Ένωσης (21,4%) για το 2019 (ευρωπαϊκό υψηλό το 24,8% το 2012).

Πίνακας 6: Κίνδυνος φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού μετά τις κοινωνικές μεταβιβάσεις (κατά ομάδες ηλικιών και φύλο)

% Ομάδες ηλικιών	Σύνολο πληθυσμού	Γυναίκες	Άνδρες
Σύνολο	30,0	30,8	29,2
0-17	30,5	-	-
18-64	33,1	34,1	32,0
65+	21,1	23,2	18,4

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ (EU-SILC), 2020

Διάγραμμα 1: Ποσοστό πληθυσμού σε κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού: 2005, 2008 - 2019

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ (EU-SILC), 2020

Υλικές στερήσεις¹⁹

Κατά τη διάρκεια των ετών, από το 2009 και μετά, παρατηρείται αύξηση της υλικής στερήσης λόγω οικονομικών δυσκολιών μεγάλου μέρους του πληθυσμού. Η αυξητική τάση αντιστράφηκε το 2017, όταν το ποσοστό του πληθυσμού που αντιμετώπιζε υλικές στερήσεις μειώθηκε για πρώτη φορά από την έναρξη της κρίσης υποχωρώντας συνολικά κατά 1,3 ποσοστιαίες μονάδες από 22,4% το 2016 (ιστορικό υψηλό) σε 21,1%. Ο σχετικός δείκτης υποχώρησε περαιτέρω σε 16,7% το 2018 και 16,2% το 2019, καταγράφοντας αθροιστική μείωση 6,0 ποσοστιαίων μονάδων από το 2015 (22,2%).

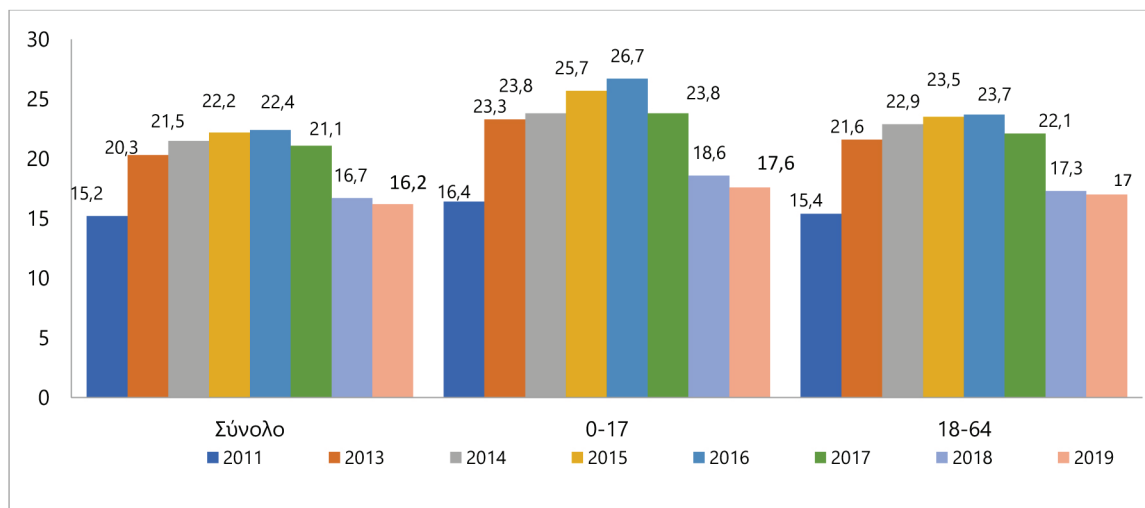
Παρόλαυτα, ο δείκτης για την Ελλάδα -που παρουσιάζει μετά τη Βουλγαρία το υψηλότερο ποσοστό του πληθυσμού που αντιμετωπίζει υλικές στερήσεις στην Ευρωπαϊκή Ένωση- συνέχισε να αποκλίνει κατά πολύ από τον αντίστοιχο για την ΕΕ-27, στην οποία μειώθηκε από 6,2% το 2019 σε 5,7% το 2018. Ενδεικτικά, το ποσοστό των νοικοκυριών με δυσκολίες ανταπόκρισης στην πληρωμή πάγιων λογαριασμών (ηλεκτρικού ρεύματος, νερού, φυσικού αερίου κ.λπ.) παραμένει υψηλό, καθώς ανήλθε σε 32,6% το 2019 από 32,9% το 2018.

Με βάση τις ηλικιακές κατηγορίες, τη μεγαλύτερη υποχώρηση παρουσίασε το ποσοστό για τα παιδιά (0-17 ετών) από 26,7% (2016) σε 23,8% (2017), περαιτέρω σε 18,6% (2018) και πλέον σε 17,6% (2019) ως απόρροια των στοχευμένων αλλαγών της μεταρρύθμισης στα επιδόματα τέκνων το 2018. Ακολουθεί το ποσοστό για την ηλικιακή ομάδα 18-64 ετών, το οποίο μειώθηκε από 23,7% το 2016 σε 22,1% το 2017, σε 17,3% το 2018 και πλέον σε 17% το 2019. Για τα άτομα ηλικίας 65 ετών και άνω, το ποσοστό υλικής στερήσης το 2019 σημείωσε μείωση κατά 0,6 ποσοστιαίες μονάδες σε σχέση με το 2018 και ανήλθε σε 13,0%, πιο κάτω από το χαμηλότερο ποσοστό 13,1% (2011), σαφώς δε μειωμένο από το υψηλότερο 15,5% (2014).

¹⁹ Πληθυσμός που αντιμετωπίζει οικονομική δυσκολία σε τουλάχιστον τέσσερις από τις εννέα διαστάσεις υλικής υστέρησης που συνθέτουν το δείκτη: 1) Δυσκολίες ανταπόκρισης στην πληρωμή πάγιων λογαριασμών όπως ενοίκιο ή δόση δανείου, πάγιοι λογαριασμοί (ηλεκτρικού ρεύματος, νερού, φυσικού αερίου κ.λπ.), δόσεις πιστωτικών καρτών ή δόσεις δανείου για οικιακή, διακοπές κ.ά., ή αγορές με δόσεις κύριας κατοικίας, 2) Οικονομική αδυναμία για πληρωμή μιας εβδομάδας διακοπών, 3) Οικονομική αδυναμία για διατροφή που να περιλαμβάνει κάθε δεύτερη ημέρα κοτόπουλο, κρέας, ψάρι ή λαχανικά ίσης θρεπτικής αξίας, 4) Οικονομική αδυναμία για αντιμετώπιση έκτακτων, αλλά αναγκαίων δαπανών αξίας περίπου 384 ευρώ, 5) Οικονομική αδυναμία να διαθέτουν τηλέφωνο (περιλαμβάνεται και το κινητό τηλέφωνο), 6) Οικονομική αδυναμία να διαθέτουν έγχρωμη τηλεόραση, 7) Οικονομική αδυναμία να διαθέτουν πλυντήριο ρούχων, 8) Οικονομική αδυναμία να διαθέτουν ΙΧ επιβατηγό αυτοκίνητο και 9) Οικονομική αδυναμία για ικανοποιητική θέρμανση.

Διάγραμμα 2: Ποσοστιαία κατανομή πληθυσμού με υλικές στερήσεις κατά ομάδες ηλικιών

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ (EU-SILC), 2020

Το αποτύπωμα της κοινωνικής πολιτικής 2015-2019 ²⁰

Όπως παρουσιάζεται στους πίνακες και στα διαγράμματα, οι δείκτες που αποτυπώνουν την κοινωνική πολιτική, τον κίνδυνο φτώχειας και τον κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού, αποκλιμακώθηκαν σημαντικά κατά την περίοδο 2015-2019, ύστερα από μία σειρά παρεμβάσεων κοινωνικής πολιτικής.

Η θεσμοθέτηση του Κοινωνικού Εισοδήματος Αλληλεγγύης για την αντιμετώπιση της ακραίας φτώχειας, η δωρεάν νοσοκομειακή και φαρμακευτική πρόσβαση στις δημόσιες δομές υγείας και στους ανασφάλιστους πολίτες (Ν.4368/2016), η δωρεάν μετακίνηση των ανέργων (Ν. 4331/2015), τα δωρεάν σχολικά γεύματα για όλους τους μαθητές Δημοτικών Σχολείων περιοχών που επλήγησαν περισσότερο από την κρίση, η αύξηση των θέσεων στους βρεφονηπιακούς σταθμούς, η αύξηση του κατώτατου και η κατάργηση του υποκατώτατου μισθού, η θέσπιση της 13ης σύνταξης επέδρασαν, όπως καταδεικνύεται από τα στοιχεία, στο εισόδημα και στην ποιότητα ζωής των πολιτών.

Συγκεκριμένα, όπως αναφέρθηκε, το ποσοστό κινδύνου φτώχειας πριν από όλες τις κοινωνικές μεταβιβάσεις (δηλαδή μη συμπεριλαμβανομένων των κοινωνικών επιδομάτων²¹ και των συντάξεων στο συνολικό διαθέσιμο εισόδημα των νοικοκυριών) ανέρχεται σε 48,4%.

²⁰ βλ. Δελτίο Οικονομικής Συγκυρίας #2

²¹ Περιλαμβάνουν παροχές κοινωνικής βοήθειας (όπως το κοινωνικό μέρισμα, το επίδομα μακροχρόνια ανέργων κ.λπ.), οικογενειακά επιδόματα (όπως επιδόματα τέκνων), καθώς και επιδόματα ή βοηθήματα ανεργίας, ασθένειας, αναπηρίας ή ανικανότητας, ή και εκπαιδευτικές παροχές.

Μετά τις κοινωνικές μεταβιβάσεις όμως, το ποσοστό των ανθρώπων σε κίνδυνο φτώχειας το 2019 ήταν το χαμηλότερο καταγεγραμμένο στην Ελλάδα (17,9%) από το 1995 (που είναι η παλαιότερη χρονολογία βάσης δεδομένων της Eurostat) και σαφώς χαμηλότερο, κατά 5,2%, από το υψηλότερο ποσοστό της περιόδου των μνημονίων (2010-2018), που σημειώθηκε το 2013 (23,1%). Αξιοσημείωτα μειώθηκε και το ποσοστό των ανθρώπων σε κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού το 2019 (30%) κατά 6 ποσοστιαίες μονάδες από το μέγιστο 36% που είχε φτάσει το 2014.

Λαμβάνοντας υπόψη ότι το ποσοστό κινδύνου φτώχειας μετά τις κοινωνικές μεταβιβάσεις ανέρχεται σε 17,9%, διαπιστώνεται ότι τα κοινωνικά επιδόματα συμβάλλουν στη μείωση του ποσοστού του κινδύνου φτώχειας κατά 5,3 ποσοστιαίες μονάδες, ενώ, εν συνεχεία, οι συντάξεις κατά 25,2 ποσοστιαίες μονάδες. Το σύνολο, δηλαδή, των κοινωνικών μεταβιβάσεων μειώνει το ποσοστό του κινδύνου φτώχειας κατά 30,5 ποσοστιαίες μονάδες.

Οικονομική Ανισότητα

Αντίστοιχα, και ο ευρέως χρησιμοποιούμενος δείκτης άνισης κατανομής εισοδήματος (συντελεστής Gini²²) το 2019 κατέγραψε τη μεγαλύτερη μείωση τόσο από την έναρξη της κρίσης, συγκεκριμένα κατά 3,2 ποσοστιαίες μονάδες το διάστημα 2015-2019 (από 34,2% το 2015 σε 31% το 2019) συγκλίνοντας έτσι με την τιμή του δείκτη για το 2019 στην Ευρωπαϊκή Ένωση (30,2%), όσο κι από το 1995 (που είναι η παλαιότερη χρονολογία βάσης δεδομένων της Eurostat).

Σημειώνεται ότι από την έναρξη της κρίσης, αφού άγγιξε το υψηλότερο επίπεδο το 2014, ο δείκτης άρχισε να υποχωρεί για πρώτη φορά το 2015, ενώ ύστερα από τη μεγάλη μείωση το 2017 διαμορφώθηκε στα προ κρίσης του 2008 επίπεδα, δηλαδή σε 32,3% το 2018 και 31% το 2019, ποσοστά χαμηλότερα από το 1995.

Πίνακας 7: Δείκτης άνισης κατανομής εισοδήματος (συντελεστής Gini)

2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2015-2019
33,4	33,1	32,9	33,5	34,3	34,4	34,5	34,2	34,3	33,4	32,3	31,0	-3,2 π.μ.

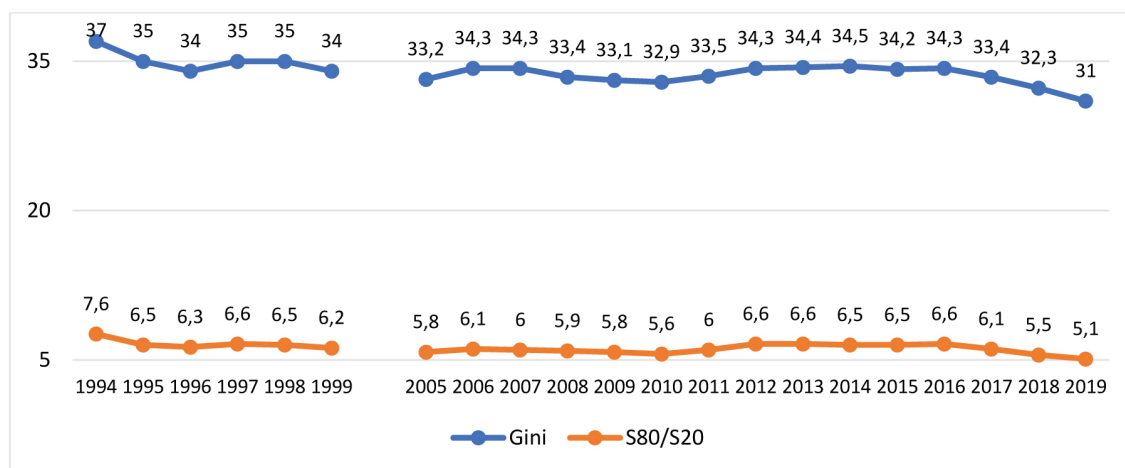
Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ (EU-SILC), 2020

²² Ο συντελεστής Gini ορίζεται ως ο λόγος των αθροιστικών μεριδίων του πληθυσμού, κατανεμημένων ανάλογα με το ύψος του εισοδήματος, προς το αθροιστικό μερίδιο του συνολικού εισοδήματος όλου του πληθυσμού. Η τιμή του κυμαίνεται μεταξύ 0 (πλήρης εισοδηματική ισότητα) και 1 (πλήρης εισοδηματική ανισότητα).

Το ίδιο ισχύει και για τον δείκτη S80/S20 που βρίσκεται στο χαμηλότερο επίπεδο από το 1995 (που είναι η παλαιότερη χρονολογία βάσης δεδομένων της Eurostat). Το 2019, με περίοδο αναφοράς εισοδήματος το 2018, μειώθηκε κατά 0,4 μονάδες (σε σχέση με την προηγούμενη αντίστοιχη χρονική περίοδο 2017) και ανέρχεται σε 5,1, σχεδόν αντίστοιχος με αυτόν της Ευρωπαϊκής Ένωσης (5,0%), κάτι που σημαίνει πως το μερίδιο του εισοδήματος του πλουσιότερου 20% του πληθυσμού είναι 5,1 φορές μεγαλύτερο από το μερίδιο του εισοδήματος του φτωχότερου 20% του πληθυσμού.

Διάγραμμα 3: Δείκτης άνισης κατανομής εισοδήματος (συντελεστής Gini & S80/S20)

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ (EU-SILC), 2020

iii. Αντί συμπεράσματος

Διαθέτοντας, πλέον, από τη σκοπιά των δεδομένων, μια ολοκληρωμένη εικόνα για το αποτύπωμα της κοινωνικής πολιτικής τα προηγούμενα χρόνια, επισημαίνεται ότι στην Ελλάδα τα παραπάνω θετικά αποτελέσματα καταγράφηκαν σε περίοδο δημοσιονομικής προσαρμογής και σε συνθήκες μετάβασης της οικονομίας από την ύφεση στην ανάκαμψη και την ανάπτυξη. Το γεγονός αυτό καταδεικνύει ότι η αντιμετώπιση των ανισοτήτων μέσω προοδευτικών πολιτικών δεν αποτελεί τροχοπέδη, αλλά αναγκαία συνθήκη για την ενίσχυση των αναπτυξιακών επιδόσεων και προοπτικών μέσω της αύξησης του διαθέσιμου εισοδήματος της πλειοψηφίας των πολιτών, της βελτίωσης της κοινωνικής συνοχής, της ένταξης στην αγορά εργασίας, της αύξησης του κατώτατου και της κατάργηση του υποκατώτατου μισθού και της περαιτέρω ανάπτυξης του ανθρώπινου και κοινωνικού κεφαλαίου. Αυτά, μάλιστα, λαμβάνουν ιδιαίτερη σημασία σε ό,τι αφορά το σχεδιασμό, τη χάραξη και την υλοποίηση δημόσιων πολιτικών σε μια συγκυρία που η σε εξέλιξη κρίση της πανδημίας επικάθεται στην πραγματικότητα που διαμόρφωσε η οικονομική κρίση, θέτοντας σοβαρές προκλήσεις τόσο για την ανθεκτικότητα και τη βιωσιμότητα της οικονομικής δραστηριότητας όσο και για την κοινωνική συνοχή και ισορροπία.

ΕΝΑ

Ινστιτούτο
Εναλλακτικών
Πολιτικών

Ζαλοκώστα 8, 2ος όροφος
Τ.+30 210 3647912
info@enainstitute.org
enainstitute.org